

א) שקלים פ"ה ה"א כריתות ד: ט שבת מט: עג. ויש"ן שקלים פ"ה ה"א, א שבת עה: לו: כריתות טז, ד כלים פ"א מ"א, ט) [שמות כ"ב-כ"ג], (ו) [שם כ"ג], (ז) [וע' מוס' וע' ע"ב] (ח) [עין מוספות רש שבת ד"ה י"א], (ט) ז"ל ובמלמלה, (י) ז"ל פירושו, (יא) עין במהרי"ם, (יב) וע' מוס' שבת עג: ד"ה משום ועוד שם לו: ד"ה ולר"א דמחייב, (ט) עין במהרי"ם בשם גליון,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא. מללח חשיב לה. לקמן י ע"א: בא"ד הוא דאמרינן לקמן ג ע"ב: בא"ד דעונשין בטון פני הדין. עין לקמן ד ע"ב מוס' ד"ה ועדים וע"ב ברש"י חגיגה יא ע"ב ד"ה לנמו: בא"ד ובמבולחן תניא. וכן עוד במלמלה פרשת משפטים בפסוק ועבדו או מכרו אם על הטובה חייב על המכירה לכ"ש אלא שאין עונשין מן הדין:

מוסף רש"י

במוטב הארץ. שנת לו לאדם לגבות מוטב מקרקע עבתי וכן לגבות הכרה ממוכרים (ג'טו חח).

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ארבעה אבות נזיקין. אבות קרי להנך דכמינן בקרא צדדיא ובגמרא [ג: ג.] מפרש הי ניהו תולדות: השור והצור כו'. כסדר שהן כמזינן צפרשה^(א) סדרן צמשה דפרשה ראשונה גאמרה צשור שניה צבור: מצעה. מפרש צגמ' [ג: ג.]: הצעה. כי תלך אשׁ:

לא הרי שור כהרי המצעה. כלומר אי כתב רחמנא שור לא נפיק מצעה מניה ואמטו להכי איטריכו למיכתב ולהכי נקט צרישא כהרי המצעה ולא נקט להו כסדר לא הרי השור כהרי הצור משום דתו לא הוי מני למיתני לא זה וזה שיש בהן רוח חיים דהא צור אין בו רוח חיים ועוד טעמא אחרינא דהא רבותא אשמעינן שאע"ג שיש לשניהם רוח חיים לא נפיק חד מחצריה. ובגמ' [ה:] מפרש מאי לא הרי דקאמר: כהרי האש שאין בו רוח חיים. ואי לא כתביה רחמנא הוה אמינא ליפטר: לא זה וזה כו'. אלו שלשמן דרכן לילך ולהזיק: הלא השור כו'. מפרש צגמ' [ו: ו.] לאתויי מאי: צמיטב הארץ. מעדיית נכסיו יגבה דמי הזיקן אם רוצה לפרוע לו קרקע: גב' חטאת. צשוגג: סקילה. צמוזל: אי עבד שפי אבות. צשוגג: מחייב תרמי חטאות: לא מחייב אלא חדא. אכז מלאכה אכל תולדה ידיה לא מחייב: ולר"א דמחייב פרוסי כו'. דאי עבד אכז ותולדה ידיה מחייב תרמי חטאות צמס' כריתות צפ' אמרו לו (דף טו.). כוליה אבות מלאכות ממשכן גמרינן להו צמסכת שבת (דף מט:): ועמא

ב.

ארבעה אבות נזיקין. אית דוכתא דלא תני הן כמו הכא ובגמרא גבי שלש עשרה אבות נזיקין ובארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף ט:): ואית דוכתא דקתני הן דקתני ארבעה שומרינן הן (שבוטות ד' מט.) וארבעה ראשי שנים הן (ר"ה ד' ג. ושם) (גליון). וא"ת אמאי לא קאמר ארבעה אבות נזיקין הן דקתני ד' ראשי שנים הן וי"ל שלא בא אלא להגיד ארבע אבות הללו לא ראי זה כראי זה וקצת קשה דבגמרא מוכח דנחית תנא למנינא מדפריך ותנא דידן מאי טעמא לא תני הני לכך י"ל דיש מקומות דלא תני הן כדאשכחן צארבעה מחוסרי כפרה^(א). ע"כ:

השור והבור. פי' צקונטרס כסדר שנתכחו צפרשה סדרן צמשה^(א) ואע"ג דלמ"ד תנא שור לרגלו לא הוי כסדר הפרשה דרגל נפקא לן מושלח את צעירה דכתיב צמר צור מ"מ שם שור כתיב קודם צפרשה דהיינו נגיחה דקן ולמ"ד מצעה זה אדם אע"ג דלצמר הצערה כתיב צפרשת אמור מכה צמהה ישלמנה דהיינו אדם דאזיק שור לא חש לשנותו כסדר הפרשה לפי שדחוק כל כך ושנאו כסדר לא הרי דסיפא שמצעה קודם להצער ור"מ פי' דשם אדם כתיב צפרשה קודם כי יגוב איש שור והוא אחד מאבות נזיקין דקתני לה צברייתא בגמרא:

א הרי השור כהרי המבעה. פירוש אין קולמו של שור כקולמו של מצעה דמפרש לקמן צגמ' למ"ד תנא שור לקרנו ומצעה לשינו משום דשור כוונמו להזיק ומצעה אין כוונמו להזיק ולפיכך אי כתב רחמנא שור לא אמי מצעה מנייה שהוא קל מנייה ואין פירושו כשאר מקומות שבתלמוד לא ראי זה

דהתם פירושו אין חומרא של זה וכך אין החומרות גורמות זה הדין אלא הגד השוה שבהן גורם הדין ושינה כאן התלמוד פירושו מנשאר מקומות משום דזוכיר החמור תחילה בלא זה וזה שיש בהן רוח חיים:

ו לא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש. גבי שור ומצעה לא הוצרך לפרש החומרא כי הכא משום דחד מחד קל למצוא חומר באחד מה שאין בחצירו והא דלא תני הכא לא הרי האש כהרי השור ומצעה דקתני לעיל לא הרי המצעה כהרי השור משום שלא היה יכול למצוא חומרא מה שאין צשניהם דאי משום דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו כמו שורו אין זה חומרא * מללח חשיב לה גבי חומר באש מצשור * והא דאמרין לקמן (דף ג: דף ו.) גבי אצנו וסכינו מאי שנא אש דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו ה"ק מאי שנא אש שאע"פ שכה אחר מעורב בו ראוי להתחייב בו משום שהוא ממונך ושמירתו כו' ובסיפא גבי צור הוה מני למימר לא הרי הצור שמתחילת עשייתו לנזק כהרי אלו ולא חש לפי שהפסיק באש וצור לא רצה לשנות קודם אש דא"כ הוה אמי אש מנייה דכולהו אחי מצור ומד מהנך כדאמרין צגמ' (ד' ה:): והתנא הארץ להגדיל תורה ויאדיר וקצת קשה דמשמע * דעונשין ממונן מן הדין * ובמלמלה תניא כי יפתח וכי יכרה אם על הפתיחה חייב על הכרייה לא כל שכן אלא ללמדך שאין עונשין ממונן מן הדין ומיהו צפרק הפרה (לקמן מט: ושם) דריש ליה לדרשה אחרינא שעל עסקי פתיחה וכרייה צאה לו או להציא כורה אחר כורה שסילק מעשה ראשון (לקמן גז:): [וע' מוס' לקמן ד: ד"ה ועדים]:

ו לרבי אציעור אמאי קרי צ"ה אב. וא"ת ונימא דנפקא מיניה לענין התראה שצריך להתרות תולדה משום אב צפרק תולין (שבת דף קלח). משמר משום מאי מתרינן ציה רצה אמר משום צורר רבי זירא אמר משום מרקד וי"ל דהכי * פריך משום מאי מתרינן ציה שהוא חייב רצה אמר משום צורר אצל התרו בו משום מרקד פטור דכיון שהוא מתרה צדצר שאין דומה קצר שמלעגי בו ופטור אצל אם התרו בו ואמר אל תשמר חייב ועי"ל דזהו שמתרץ הך דהואי צמשכן קרי ליה אכז וצריך להתרות התולדה צשמה * ועוד דנוטע ומבשל אין צריך להתרותו משום אב חז והא התרה משום התולדה חייב ואפ"ה לא חשיב ליה צפרק כלל גדול *:

ה ה"ג הך דהואי במשכן חשיבא קרי צ"ה אב הך דלא הואי במשכן חשיבא קרי צ"ה תולדה. ולפי הך גירסא צא לאפוקי כמה מלאכות שלא היו חשוינן והיו צמשכן דתולדות ניהו ולא אבות מלאכות כדאמרין צפרק צמה טומנין (שבת דף מט:): הם העלו הקרשים מקרקע לעגלה דהיינו הכנסה ומושיע צדיוטא אחת ואית דגרסי הך דהוה צמשכן וחשיבא קרי לה אכז הך דלא הוה צמשכן ולא חשיבא קרי לה תולדה ולפי גירסא זו צריך לומר דצעי תרמי אצל חשיבא ולא הוה צמשכן או איפכא הוה תולדה: דאילו

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"א מהל' מקי ממון הל' י סגנ עשין סו ולחון רפטו טוש"ע ח"מ ס' שפט סעף א':
ב ב מיי שם פ"ה הל' ג ופי"צ הלכה א סגנ עשין סו טוש"ע ח"מ ס' תי קעף א':
ג ג מיי שם פ"ד הל' א סגנ עשין סו טוש"ע ח"מ ס' שפט סעף א':
ד ד מיי שם פ"ה הל' ג סגנ עשין סו טוש"ע ח"מ ס' שפט סעף א':
ה ה מיי שם פ"ה הלכה א סגנ עשין סו טוש"ע ח"מ ס' שפט סעף א':
ו ו מיי שם פ"ה הלכה א וע"ש סגנ עשין טוש"ע ח"מ ס' שפט סעף י':
ז ז מיי פ"ו מהל' שבת הלכה א סגנ לאין סה:
ח ח מיי שם הל' ה:
ט ט י ב מיי שם הלכה א:
י י ל מיי פ"ד מהל' שאר אבות העומאה הל' ג סגנ עשין רנו:
יא יא מיי שם פ"ה הל' א סגנ עשין סה:

רבינו הגואל

פירושו רבינו הגואל מסכת בבא קמא

פרק ראשון: ארבעה אבות בשם השם אמרן ארבעה אבות נזיקין. השור והבור והמבעה וההבער, לא השור כהרי המבעה כו'. ובניין מוקדמי אבות מכלל דאיכא תולדות, תולדותיהן כיוצא בהן אי לא. גבי שבת תנן אבות מלאכות תולדותיהן כיוצא בהן, בשגגה בין אבות בין תולדות חטאת, במודי סקילה. פי' אבות, זורע, תולדה, נוטע וכיוצא בו. וכן הארבעים חסרי אחת, כולן כענין הזה פירושה. ומאי טעמ' קרן להאי אב ולהאי תולדה. ופשטי דאי עבד ב' אבות או ב' תולדות חייב תורת, אב ותולדה ידיה אינו חייב אלא אחד. ואקשי' ולר' אלעזר דמחייב על אב ותולדה ידיה תרתי, מאי דתנן אמר ר' עקיבא שאלתי את ר' אליעזר העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת מהו כו' עד חייב על כל אחת ואחת. ופשטי לה בגמרא. תולד' מלאכות כמלאכות דמיין אי לא. ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין. ופרקי הך דהואי במשכן קרי ליה אב. ומלאכה דלא הואי במשכן קרי ליה תולדה. ודברי רבי אליעזר מפורשים הן בכריתות פרק אמרו לו. גבי טמאות תנן אבות טמאות כו'.

בענין האיסור להזיק (ב') ובתולדותיהן כיוצא בהן

שיעורים בב"ק פ"א שיעור 2 (ב.)

כ"ה אייר ה'תשפ"ג

רינת ישראל

ר' שלמה צוקר

בשיעור שלפני זה דננו ב-5 איסורים כלליים אפשריים:

1. לפני עור לא תתן מכשול
2. ואהבת לרעך כמוך
3. וחי אחיך עמך
4. ועשית הישר והטוב בעיני ה'
5. דינים (בשבע מצות בני נח)

עוד איסור כללי אפשרי:

1. שו"ת הרא"ש כלל קח סימן י

והמדקדק בפרק לא יחפור דשיערו חכמים בכל דבר ודבר לפי מה שראוי [להזיק והיכא שידוע קצב וסכום עד היכן ראוי] להזיק כתבו השיעורים והיכא שאין ידוע כתבו בכדי שלא יזיק. כדתנן (שם /ב"ב/ כד:): ומרחיק מנטיעותיו של חברו ומנירו בכדי שלא יזיק כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם היזק לחברו. ואמרו חכמים שלכל דבר מועיל חזקה מלבד לנזקין גדולים.

האיסור – פרטי

2. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ב עמוד ב

מהו דתימא כי פליג רחמנא בין תם למועד - ה"מ בתלושה, אבל במחוברת - אימא כולה מועדת היא, ת"ש: בכור שורו הדר לו וגו'.

3. חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ב עמוד ב

אבל במחוברת אימא כולה מועדת היא כו'. ק"ל אדרבה אימא כולה תמה היא לשלם חצי נזק בלחוד דכל לאפוקי ממונא קולא לתובע וחומרא לנתבע, וי"ל דאדרבה בנזיקין ספיקי דידהו להחמיר כאיסורין,

4. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ב עמוד א

הצד השווה וכו'. משמע הכא דעונשין מן הדין וכו' ככתוב בתוספות. וי"ל דלא פליגי דבמכלתין לא אתא לאשמועינן בחיוב ממון אלא באיסור תקלה דאין עונשים מן הדין בדיני שמים דאשכחן בנזקים עונש בדיני שמים גבי שור וגם בעליו יומת ואמרינן בידי שמים אבל ממון עונשין כדמוכח הכא ולקמן בפרק הפרה. ע"כ.

5. טור חושן משפט הלכות נזיקין סימן שען

כשם שאסור לגנוב ולגזול ממון חברו כך אסור להזיק ממון שלו אפילו אם אינו נהנה כיון שמזיקו בין במזיד בין בשוגג חייב לשלם ובלבד שלא יהא אנוס

6. שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזיקין סימן שען סעיף א

אסור להזיק ממון חברו. ואם הזיקו, אף על פי שאינו נהנה, חייב לשלם נזק שלם, בין שהיה שוגג בין שהיה אנוס. ודווקא שאינו אנוס גמור, כמו שנתבאר. כיצד, נפל מהגג ושבר את הכלי, או שנתקל כשהוא מהלך ונפל על הכלי ושברו, חייב נזק שלם.

7. רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ה הלכה א

בהמה שהיתה רועה ופרשה ונכנסה בשדות ובכרמים אף על פי שעדיין לא הזיקה מתרין בבעליה שלשה פעמים, אם לא שמר בהמתו ולא מנעה מלרעות יש רשות לבעל השדה לשחוט אותה א שחיטה כשרה ואומר לבעליה בואו ומכרו בשר שלכם, מפני שאסור לאדם להזיק ולשלם מה שהזיק, אפילו לגרום הנזק אסור.

המקור - פרטי

8. פרישה חושן משפט סימן שען

(א) כשם שאסור לגנוב ולגזול כו'. מדתלה איסור הזיק ממון חברו באיסור דגניבה וגזילה ולא למדו מאיסור הזיק וחייב דכתיב גבי נפשו דהא כתיב בתורה בהדיא חיוב תשלומי דארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער דנזקי ממון הן. וגם נאמר (ויקרא כד כא) מכה בהמה ישלמנה נראה דבא לומר דיש איסור בדבר אפילו אם רוצה לשלם לו היזקו כמו

שיש איסור בזה בגניבה ובגזילה דנתבאר בהו ממ"ש (ויקרא יט יא) לא תגנובו שהוא מיותר כמ"ש בריש סימן שמ"ח (ס"א) בגניבה וגם בריש סימן שנ"ט (ס"ג) בגזילה מדכתיב (יחזקאל לג טו) חבול ישיב רשע גזילה ישלם עיין שם.

9. פירוש רבינו יונה על אבות פרק א משנה א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע - בין תורה שבכתב בין תורה שבע"פ שהתורה בפירושה ניתנה שאם לא כן אי אפשר למדע ביה שהרי כתוב לא תגזול וכל נזיקין בכלל אותו הלאו והן הן התורה שהיה קבלת משה בסיני אף על פי שלא נכתבו ועוד כתוב בין דם לבין דין ודין ודין נגע לנגע וכמה מראה דמים וכמה דינין מתחלפים ומראות הנגעים כמה וכמה הידועים אצלנו על פי קבלה ואם היו מפורשין לא היינו יודעין לאיזה הדרך נלך. והם אינם מפורשים כי לא ניתנו לכתוב וכתוב (שמות כ"ד י"ג) ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה. תורה זו תורה שבכתב. והמצוה זו תורה שבעל פה. נמצאת אומר כל המצות שניתנו למשה בסיני בפירושן ניתנו והכתב הוא שנקרא תורה שבכתב והפי' הוא שנקרא תורה שבעל פה ומשה למד את כל מפי הגבורה ומסרה ליהושע כמו שנאמר [שמות ל"ג י"א] ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל:

10. ברכת שמואל לב"ק סי' ב

ובהציעי דברי לפני מורי ורבי זיע"א אמר שהוא אומר דדין דולא ישמרנו הוי איסורא, ביאור הדברים, דלא נאמר דוקא לעניין חיוב ממון אלא גם לעניין שיחשב מזיק ורשע כלפי שמיא, והביא ראיה לזה מדין חיוב כופר, דהרי הוא גם כן חיוב דולא ישמרנו והוא נאמר לעניין עונש בידי שמיים דנענש על רציחת שורו דהא כופרא כפרה, והכא נמי דין דולא ישמרנו דנזקין גם כן נאמר לעניין עונש בידי שמיים.

הרי כדברנו דגם ה"ולא ישמרנו" גם כן נאמר לענין עונש בידי שמיים ועל כן אף דפטור אטמון מכל מקום אסור ונענש בידי שמיים. ואף דבתחילת דברי לא הבנת כל כך, על כל זאת כתבתי בתחילה כסברת מורי ורבי ששמעתי אחר כך מפיו.

11. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף לא עמוד א

אמר רבא: לכל אבידת אחיך - לרבות אבידת קרקע. אמר ליה רב חנניא לרבא: תניא דמסייע לך; ראה מים ששוטפין ובאין - הרי זה גודר בפניהם.

12. רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק יא הלכה כ

הרואה מים שוטפין ובאין להשחית בנין חבירו או להשחית שדהו חייב לגדור בפניהם ולמנעם שנ' +דברים כ"ב ג'+ לכל אבדת אחיך לרבות אבדת קרקעו.

13. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רצז

והמצוה הרצ"ז היא שהזהירנו מהתירשלה בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת המות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו באמרו יתעלה (קדושים יט) לא תעמוד על דם רעך. וכבר אמרו שמי שיכבוש עדות תכללהו גם כן זאת האזהרה כי הוא רואה ממון חבירו אובד והוא יכול להחזירו אליו באמרו האמת, וכבר בא בזה הענין גם כן (ויקרא ה הוב' במ"ע קעח) אם לא יגיד ונשא עונו, ולשון ספרא מניין אם אתה יודע לו עדות שאין אתה רשאי לשתוק עליה תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך ומניין אם ראית אותו טובע בנהר או לסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו אתה חייב להצילו תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך ומניין לרודף אחר חבירו להרגו שאתה חייב להצילו בנפשו תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך. וכבר התבארו משפטי מצוה זו במסכת סנ' (עב-עד א):

14. שו"ת חת"ם סופר, יורה דעה סי' רמא

אך כל זה בודאי אבל בספק אף על גב בשאר ספק אי' דאורי' דלהחמיר נמי מכין אותו עד שיסיר מספק איסור מ"מ הכא בס' ממון אין מכין אפילו בגופו דעל ידי יסורי גופו יתן הממון המסופק ואולי נפקי מיניה בנין דמעלי ולדדהו לא הוה ספק איסורא דאינהו לא עבדי איס' ולא מוטל עליה' מצות פריעת בעל חוב ולא השבת גזילה וספק ממון דדהו קולא לנתבע על כן ספק ממונא לקולא אף על פי דכל ממונא אית ביה איסורא:

אמנם בניזקין מילתא אחריתי היא דעיקר ענין נזיקים היא גדר למ"ע ושמתם מאוד לנפשותיכם ואל תעמוד על דם רעך וכתוב והיה עליך דמים עיין מסכתת מועד קטן דף ה' ע"א ושיער הקב"ה בחכמתו שאם יתחייב התם כך והמועד כך ובור כך ורגל כך וכדומה בזה נגדר הדבר וכל אחד ישמר נזקיו ואם אנו מסופקים אם קרן מחובר די לו בשמירת תם או בשמירת מועד ספיקו להחמיר וכן כל מה שאנו מסופקים בכוונת הקרא צריכים להחמיר מספק איסורא. אמנם שוב כל ספק שנוול אחר כך אם היה המעשה כך או כן או אם הלכ' כפלוגי או כפלוגי בזה אזלינן לקול' לנתבע ככל ספק ממונא אף על גב דאית ביה איסורא כנ"ל. ואתי שפיר דברי הרשב"א הנ"ל בעזה"י:

נפקא מינות לגבי האיסור להזיק:

1. מזיק ע"מ לשלם
2. חיוב באונס גמור
3. האם המזיק נחשב רשע
4. ספק להחמיר

תולדותיהן כיוצא בהן – מהי השאלה?

15. רש"י מסכת בבא קמא דף ב עמוד ב

הכא מאי - תולדות דשבת הוי כאבות תולדות דטומאה לא הוי כאבות והכא תולדות דנזקין מאי מי אמרינן תולדות כיוצא בהן לא שנא אב ל"ש תולדה אם הזיק משלם או דלמא לא.

16. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ב עמוד א

גליון

וקשה יקשה מיד מה הן התולדות. ואומר הר"י אי לאו דקאמר רב פפא יש מהן כיוצא בהן ויש מהן וכו' לא היה שואל כלל מה הן התולדות כי מה נפקא מינה אך הוא מביא שלפעמים הם כיוצא בהם ולפעמים לאו כיוצא בהם על כן הביא שבת וטומאות אבל כשאמר רב פפא יש מהן אז שואל שפיר תולדותיהן מאי ניהו פירוש איזה מהן כיוצא בהן. גליון.

מהר"י כץ

תולדותיהן כיוצא בהן וכו'. תימה דמהפך סברתו דלקמן כל הסוגיא מוכחת דתולדותיהן כיוצא בהן והכא בעי אי לאו כיוצא בהן. ותירץ מורי הרב דהאי דקא בעי תלמודא כיוצא בהן או לא אמלתיה דרב פפא סמיך דאמר לקמן יש מהן כיוצא בהן ויש מהן שאין כיוצא בהן ודכותה בפרק אלו מציאות וכמה אמר רב יצחק קב בארבע אמות ומיד בעי היכי דמי וכן איכא טובא. עד כאן מתוספות מהר"י כ"ץ.

17. ר"ף מסכת בבא קמא דף א עמוד א

גמ' מדקתני אבות מכלל דאיכא תולדות תולדותיהן כיוצא בהן או לא פירוש כיון דקיי"ל דנזק שלם ממונא הוא וחצי נזק קנסא הוא ומועד שהזיק משלם נזק שלם מן העלייה ותם משלם חצי נזק מגופו בעינן למידע הני תולדות דהני אבות אי כיוצא בהן נינהו דכל מועד מינייהו תולדה דיליה כוותיה ומשלם נ"ש מן העלייה ותם תולדה דיליה כוותיה ומשלם חצי נזק מגופו או דלמא תולדותיהן לאו כיוצא בהן [דף ג' ע"ב] ואסיקנא דכולהו תולדותיהן כיוצא בהן בר מתולדה דרגל ומאי ניהו חצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה דלא משלם אלא חצי נזק ואמאי קרו לה תולדה דרגל דמשלם מן העלייה ולפוטרה ברה"ר [דף ט"ז ע"ב] ומאי עלייה מעולה שבנכסיו כדתנן הניזקין [גיטין מ"ט ע"ב] שמין להן בעדית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית:

18. רא"ש מסכת בבא קמא פרק א סימן א

גמ' מדקתני אבות מכלל דאיכא תולדות תולדותיהן כיוצא בהן או לא. כתב רב אלפס כיון דקיימא לן דנזק שלם ממונא הוא וחצי נזק קנסא ומועד שהזיק משלם נזק שלם מן העלייה ותם שהזיק משלם חצי נזק ומגופו בעינן למידע תולדות דהני אבות אי כיוצא בהן נינהו דכל מועד מינייהו תולדה דידיה כוותיה דמשלם נזק שלם מן העלייה ותם שהזיק תולדה דידיה כוותיה דמשלם חצי נזק מגופו או דלמא תולדותיהן לאו כיוצא בהן. היה נראה לו לרבינו יצחק שאם לא מצינו חילוק בתשלומי נזקין לא היה הספר מסתפק. דמהיכא תיתי לן לחלק ביניהו כיון דידיענא מסברא כל תולדות האבות כיון שדומים להן בכל צד למה נחלק בתשלומיהן אלא כיון דחזינא קצת חילוק בתשלומי נזקין בין תם למועד ואף על גב דתרוייהו אבות נינהו העלה על לבו לפשפש ולידע אם התולדות כיוצא באבות. [ד ג ע"ב] ואסיקנא דכולהו תולדותיהן כיוצא בהן לבר מתולדה דרגל. ומאי ניהו חצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה דממונא הוא ולא משלם אלא חצי נזק. הא דקאמר הלכתא גמירי לה דממונא הוא להא לא בעי הלכתא דממילא ממונא הוא כיון דתולדה דרגל הוי ועיקר הלכה לחצי נזק גמירי אלא ה"ק דאע"ג דתולדה דרגל הוי וממונא הוי הלכה גמירי לה דלא משלם אלא חצי נזק ואמאי קרי לה תולדה דרגל לשלם מן העלייה ולפוטרו ברה"ר. כיון דקאמר גמרא דלרב פפא פשיטא ליה ולרבא מיבעיא ליה עבדינן כרב פפא דפשיטא ליה ועוד דרב פפא בתראה הוא והלכתא כוותיה.

